

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Ibn ‘Arabī al-Andalosī (1165–1240) om profetskapets avslutning (ختم النبوة)

Abo Mahi Yasir Hussain, © Noor 92 Publications 2021

Moḥammad ibn ‘Alī ibn Moḥammad ibn ‘Arabī al-Andalosī er en kjent mystiker, filosof, poet og skriftlærd i islams historie. Han er kjent ved titlene *Mohyiddīn* (مُحْيِي الدِّين – gjenoppliveren av religionen) og *ash-Shaykh al-Akbar* (الشيخ الأكبر – den største læremesteren). Han ble født i byen Murcia i Andalucía, der regjerte muslimene fra 711 til 1492. Ibn ‘Arabī al-Andalosīs mausoleum er i Damaskus og det var der han døde etter å ha reist vidt og bredt for å både søke og spre kunnskap. Over hele verden er han hedret av muslimer og ikke-muslimer som er sufismens tilhengere og søker åndelig veiledning og indre ro.

Ibn ‘Arabī al-Andalosī anses som en av de mest kompliserte skriftlærde å studere. Gjennom tiden har han blitt ansett som ikke-troende og flergudsdyrker av sine meningsmotstandere, mens de som forsvarer hans filosofi, mener at han var en stor monoteist.

Profetskapets avslutning (ختم النبوة – *khatm an-nobowwah*) er et enstemmig krav av troen på profetskapet til profeten Moḥammad ﷺ. Ibn ‘Arabī al-Andalosīs utsagn om temaet har skapt kontrovers blant muslimer og blitt framlagt til egen fordel av andre grupper. Ved denne forskningen vil vi forstå hva han mente om vårt emne.

Metafysikk (وحدة الوجود – *waḥdah al-wojōd*)

Metafysikk i islam vil si læren om verden i vid forstand og de egentlige årsakene til alt som eksisterer. Ibn ‘Arabī al-Andalosīs meningsmotstandere velger å tolke *waḥdah al-wojōd* som panteisme. Panteisme er religiøs og filosofisk oppfatning som går ut på at Gud og naturen er ett, altså er og fins Gud i alt eksisterende. De som er enige med Ibn ‘Arabī al-Andalosī velger å tolke filosofien hans som «alt det eksisterendes årsak», med andre ord er Gud årsaken til at alt eksisterer og alt er avhengig av Herrens eksistens.

Mīrzā al-Qādiyānī om Ibn ‘Arabī al-Andalosī

01.08.1902 hadde Mīrzā al-Qādiyānī (1835–1908) følgende å si om Ibn ‘Arabī al-Andalosī at før ham eksisterte ikke filosofien *waḥdah al-wojōd* (وحدة الوجود). Han fortsatte med å si at Ibn ‘Arabī al-Andalosī og hans tilhengere (وجودية – *wojōdiyyah*) krysset grensene og gjorde som leger og filosofer gjør, de hevder å ha del i guddommen. Mīrzā al-Qādiyānī mente at Ibn ‘Arabī al-Andalosī og hans tilhengere var slike som tillot alt og var aldri påpasselige med hensyn til tidebønnen og fastene og at de til og med hadde forhold til halliker^{I, II}

^I Ordet som Mīrzā al-Qādiyānī har brukt, er *kanjar* (کنجر) på panjabi. Det betyr som følger: En klasse blant sigøynere som selger strenger (amuletter), spiser slanger og åtsel og lever et nedrig liv. I Punjab er en folkegruppe som lever av prostitusjon av sine egne kvinner (hustruer, søstre, døtre) betegnet som det. *Kanjarī* (کنجری) er en *kanjars* hustru og også en danserinne. Ferozsons, Urdu–English Dictionary, 2. utg. (Lahore: Frezson’s Ltd, 1988), 586.

Det er allment for alle som snakker panjabi at ordene *kanjar/kanjarī* generelt blir brukt for hallik og prostituert (horkar/hore (gatepike)).

^{II} Mīrzā Gholām Aḥmad al-Qādiyānī, *Malfōzāt*, 2. utg. (London: Al-Shirkatul Islamiyyah, Islam International Publications, 1988), 2:232.

Den 24.09.1905 sa han om Ibn 'Arabī al-Andalōsī og hans tilhengere (*wojōdiyyah*) at de var en *fitnah* (فتنة – prøvelse, motgang, plage) for islam. Han mente at disse erklærte seg som guddommelige. Et annet sted mente han at *wojōdiyyah* er de som mener at det bare er dem som framsier vitnesbyrdet og er de sanne monoteistene, mens alle andre er flergudsdyrkere. Det førte til at alt ble tillatt blant folk og umoral og synd steg til vers, for i deres øyne er ikke slike handlinger forbudt. Religiøse plikter som tidebønnen og fastene og annet er ikke ansett som nødvendig, ifølge dem. De var en katastrofe for islam. I Mīrzā al-Qādiyānīs øyne var gruppen *dahriyyah* (دهرية)^I og *wojōdiyyah* mer eller mindre det samme og *wojōdiyyah*-gruppen fortjener å sterkt bli hatet.^{II}

Et sted presiserte Mīrzā al-Qādiyānī troen sin ved å klart ta avstand fra troen til Ibn 'Arabī al-Andalōsī og hans tilhengere. Det var da han diskuterte sin nærhet til Gud og forsvarte utsagn som:

ورأيتني في المنام عين الله وتيقنت أنني هو ...

«Jeg så i drømmen at jeg er Gud, og jeg var overbevist om at jeg er Ham [...]»^{III}

Mīrzā al-Qādiyānī forklarte selv dette ved å si:

ولا نعني بهذه الواقعة كما يعني في كتب أصحاب وحدة الوجود وما نعني بذلك ما هو مذهب الحلوليين بل هذه الواقعة توافق حديث النبي صلى الله عليه وسلم أعني بذلك حديث البخاري في بيان مرتبة قرب النوافل لعباده الله الصالحين.

«Vi mener ikke med denne hendelsen det som menes i bøkene til tilhengere av *waḥdah al-wojōd* og heller ikke mener vi det som *al-ḥolōliyyah* (الحلولية)^{IV} mener. Derimot stemmer denne hendelsen overens med beretningen etter profeten Moḥammad ﷺ, altså den beretningen som er gjengitt av al-Bokhārī, den som handler om statusen av nærhet som åpnes ved overskytende tilbedelse utført av Guds rettskafne tjenere.»^V

Det som er underlig, er at man hater en person og hans filosofi, men når det er til ens egen nytte, velger man å kalle den personens utsagn «guddommelig avsløring» og hans tolkninger som korrekte. Hvis Ibn 'Arabī al-Andalōsī og følgere av hans filosofi var såpass «syndige» og anså seg selv som guddommelige eller fornektet en av troens søyler (troen på det hinsidige), hvordan kan hans og følgernes utsagn være troverdige?

Betydning av profetskapets status

Denne skriftlærde har flere utsagn om vårt emne, derfor er det viktig for oss å oppklare hans standpunkt. Aḥmadiyyah-gruppen refererer til hans sitater og mener at han skal ha sagt lignende ting som Mīrzā al-Qādiyānī – før Mīrzā al-Qādiyānīs tid. Riktignok har han blitt kritisert av mange skriftlærde, men mange skriftlærde har også godt god for ham.

Det som angår vårt emne av hans utsagn, er ting som angår profetskapet. Han delte opp profetskapet i noen deler ved å mene:

^I Det er de som fornektet dommens dag at man skal stå opp etter døden og et oppgjør vil bli holdt og belønning og straff vil bli gitt.

^{II} Al-Qādiyānī, *Malḥōzāt*, 4:396–397.

^{III} Mīrzā Gholām Aḥmad al-Qādiyānī, *Ā'īna-e kamālāt-e islām* (Qadian: Maṭba'ah Riyāḍ Hind, 1893), 564; Mīrzā Gholām Aḥmad al-Qādiyānī, *Rōḥānī khazā'in*, 4. utg. (Surrey: Islam International Publications Limited, 2017), 5:564.

^{IV} Det er de som mener at Gud tar plass eller befinner seg fysisk i skapte ting slik som himmelen eller et menneske kropp. Det kan også defineres som «inkarnasjonister».

^V Al-Qādiyānī, *Ā'īna-e kamālāt-e islām*, 566; Al-Qādiyānī, *Rōḥānī khazā'in*, 5:566.

وإذا سمعتم لفظة من عارف محقق مبهمه وهو أن يقول: الولاية هي النبوة الكبرى، والولي العارف مرتبته فوق مرتبة الرسول ... فالنبي له مرتبة الولاية والمعرفة، والرسالة. ومرتبة الولاية والمعرفة: دائمة الوجود، ومرتبة الرسالة: منقطعة. فهو من كونه ولياً وعارفاً أعلى وأشرف من كونه رسولاً. وهو الشخص بعينه واختلفت مراتبه، لأن الولي منا أرفع من الرسول ...

Når dere hører tvetydige (noe som kan forstås på flere måter) og kompliserte ord fra en som besitter sannhetserkjennelsen slik som: «Guds hjertevennskap er det store profetskapet og den hjertevennen av Gud som besitter sannhetserkjennelsen har høyere status enn et sendebud. [...] En profet har statusen Guds hjertevennskap, sannhetserkjennelse og sendebudskapet. Statusen av Guds hjertevennskap og sannhetserkjennelsen er evigvarende, mens statusen av sendebudskapet tar slutt. Det vil si at det å være Guds hjertevenn og besitter av sannhetserkjennelsen er høyere og noblere enn det å være et sendebud. Det er den samme personen, men statusene hans er forskjellige. Det betyr at en hjertevenn av Gud fra oss står høyere enn et sendebud. [...]»¹

Det sies av de som forsvarer hans tankegang, at når han omtalte profetskap i dette tilfellet, mente han eksistensen av status og grad og ikke profetskap som profetene besitter. Guds hjertevennskap som også anses som helgenskap som oppnås ved gudfryktighet og tilbedelse. Denne statusens eksistens bekreftes i Koranen^{II}. Den kan oppnås av andre enn profeter også, noe alle muslimer er enige om. Ibn 'Arabī al-Andalōsīs utradisjonelle og kontroversielle sammenligning av helgenskap og profetskap handler om statusens eksistens og at den har særlige utmerkelser som bekreftes ved profeter som mottar en lov og blir sendt til et folk og vanlige profeter som følger andre profeter og de gudfryktige troende som er helgener. En betydning som han mente profetskap hadde leksikalsk sett, var «den opphøyde statusen». Mens den generelle betydningen av profetskapet, definerte han som de underretningene og opplysningene som profeter mottok fra Gud eller gjennom engler.

Profetskapet og guddommelige åpenbaringer

Til tross for alle disse oppdelingene og utradisjonelle definisjonene, stod han for at profetskapet og guddommelige åpenbaringer tok slutt:

فإن النبوة التي انقطعت بوجود رسول الله صلى الله عليه وسلم إنما هي نبوة التشريع لا مقامها، فلا شرع يكون ناسخاً لشرعه، ولا يزيد في حكمه شرعاً آخر، وهذا معنى قوله صلى الله عليه وسلم: «إن الرسالة والنبوة قد انقطعت فلا رسول بعدي ولا نبي.» أي لا نبي بعدي يكون على شرع يخالف شرعي، بل إذا كان يكون تحت حكم شرعيتي، ولا رسول أي لا رسول بعدي إلى أحد من خلق الله بشرع يدعوهن إليه، فهذا هو الذي انقطع وسد بابه لا مقام النبوة، فإنه لا خلاف أن عيسى عليه السلام نبي ورسول، وأنه لا خلاف أنه ينزل في آخر الزمان حكماً مقسطاً عدلاً بشرعنا لا بشرع آخر ولا بشرعه الذي تعبد الله به بني إسرائيل من حيث ما نزل هو به، بل ما ظهر من ذلك هو ما قرره شرع محمد صلى الله عليه وسلم، ونبوة عيسى عليه السلام ثابتة له محققة، فهذا نبي ورسول قد ظهر بعده صلى الله عليه وسلم، وهو الصادق في قوله أنه لا نبي بعده، فعلمنا قطعاً أنه يريد التشريع خاصة وهو المعبر عنه عند أهل النظر بالاختصاص وهو المراد بقولهم: إن النبوة غير مكتسبة.

¹ Moḥammad ibn 'Alī ibn Moḥammad ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Rasā'il Ibn 'Arabī*, red. av Moḥammad 'Abd-ol-Karīm an-Namrī (Beirut: Dār al-kotob al-'ilmiyyah, 2001), 73.

^{II} Koranen 10:62.

Sannelig, profetskapet ble avsluttet ved Guds sendebuds (profeten Moḥammad ﷺ) eksistens. Det er lovgivende profetskapet som ingen kan oppnå statusen til. Det vil ikke komme noen lov som kan avskaffe loven til Hans Høyhet ﷻ og ikke noe kan tillegges profetens ﷺ befaling i loven. Det er betydningen til profetens ﷺ ord: «Sannelig, sendebudskapet og profetskapet er avsluttet. Det er ikke et eneste sendebud eller en eneste profet etter meg!» Det vil si: Det vil ikke være en eneste profet etter meg som vil følge en lov som vil stride mot min lov, derimot vil han følge min lovs befaling. Det vil heller ikke være et eneste sendebud, betyr: Det vil ikke være et eneste sendebud etter meg til noen som helst av Guds skapninger med en lov som han vil kalle folk til Gud ved. Det er dette som har blitt avsluttet. Det er den porten som har blitt forsegleet og ikke profetskapets status. Det er derfor det ikke er noe som strider imot at Jesus ﷺ er en profet og et sendebud og det strider heller ikke imot at han vil stige ned (vende tilbake) ved tidens ende og vil dømme og avgjøre rettfærdig ved vår lov og ikke en annen lov eller sin egen lov som Gud befalte ham å lede Israels barn ved, for det var det som ble åpenbart for ham. Det som blir tydelig med dette, er at den bindende loven vil være profeten Moḥammads ﷺ lov, men profetskapet til Jesus ﷺ er bekreftet og vil finne sted. Han vil være en profet som vil komme (vende tilbake) etter profeten Moḥammad ﷺ, og Hans Høyhet ﷻ er sannferdig i sine ord at det ikke vil være en eneste (ny) profet etter Hans Høyhet ﷻ. Vår kunnskap om det er ubestridelig at det spesifikt er lovgivende profetskap det menes med dette. Det er det som har blitt erklært etter profeten Moḥammad ﷺ, ifølge vitenskapens folk juridisk sett. Betydningen av deres konklusjon er: Sannelig, profetskapet kan ikke oppnås/ervertes.¹

Helgenskap (hjertevennskap til Gud)

Videre fortsatte han å forklare om helgenskap som kan oppnås ved tilbedelse, gudfryktighet og askese, men han bruker det arabiske ordet for profetskap (*nobowwah*) og det har forvirret dem som har kritisert ham, mener de som forsvarer Ibn 'Arabī al-Andalōsīs måte å tale på. Ser man nøye på det sistnevnte utdraget av hans bok, forstår vi at målet hans var å oppklare at profeten Jesus ﷺ vil vende tilbake og være en profet og et sendebud som den samme gamle profeten etter profeten Moḥammad ﷺ. Med andre ord vil han ikke være en ny profet.

Vi forstår at Ibn 'Arabī al-Andalōsīs standpunkt var som følger:

فما بقي للأولياء اليوم بعد ارتفاع النبوة إلا التعريف وانسدت أبواب الأوامر الإلهية والنواهي فمن ادعاها بعد محمد فهو مدع شرعية أوحى بها إليه سواء وافق بما شرعنا أو خالف.

«Det er ikke igjen noe for Guds hjertevenner (helgener) nå etter at profetskapet har blitt løftet utenom sannhetserkjennelsen. Portene for guddommelige befalinger om det pålagte og forbudte er stengt for alltid. Den som påstår å ha del i det etter profeten Moḥammad ﷺ, vil være en som påstår å ha mottatt en lov gjennom åpenbaringer, og det spiller ingen rolle om den loven stemmer overens med vår lov eller strider mot den.»¹¹

For å forstå det som blir sagt her, er det viktig å legge vekt på at han snakker om at den som påstår å ha mottatt profetskapet fra Gud, påstår å ha mottatt lov fra Gud. Han har hele veien erklært at lov ikke kan mottas og her forener han lov og profetskapet, mens sannhetserkjennelse blir skilt fra dem. Det vil si at hans forståelse er i utgangspunktet lik de andre skriftlærdes.

¹ Moḥammad ibn 'Alī ibn Moḥammad ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, red. av Aḥmad Shams-od-dīn (Beirut: Dār al-kotob al-'ilmiyyah, 1999), 3:6.

¹¹ Ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 5:57.

Tittelen «profet»

Det er nødvendig å se på hans definisjon av en profet på forskjellige måter:

فأخبر صلى الله عليه وسلم أن الرؤيا جزء من أجزاء النبوة فقد بقي للناس من النبوة هذا وغيره ومع هذا لا يطلق اسم النبوة ولا النبي إلا على المشرع خاصة فحجر هذا الاسم لخصوص وصف معين في النبوة

«Profeten Moḥammad ﷺ opplyste at gode drømmer/syn er en del av profetskapets deler. Det som er igjen for folk av profetskapet, er disse gode drømmene/synene. Men til tross for disse gode drømmene/synene, anvendes ikke tittelen «profetskapet» eller «profet» for noen andre enn den som spesifikt besitter en lov (religion). Denne tittelen er forbeholdt for den spesifikke, bestemte beskrivelsen av profetskapet.»^I

فما تطلق النبوة إلا لمن اتصف بالجموع فذلك النبي وتلك النبوة التي حجزت علينا وانقطعت فإن من جملتها التشريع بالوحي الملكي في التشريع وذلك لا يكون إلا لني خاصة

«Profetskapet anvendes for bare den som besitter alle de utmerkede egenskapene av et profetskap – det er en (sann) profet! Det profetskapet er det som har blitt trukket tilbake (forbudt) og brutt for oss. Sannelig, profetskapets helhet^{II} er loven som mottas ved åpenbaringer gjennom en engel. Dette skjer bare særskilt for en profet.»^{III}

ولهذا قال صلى الله عليه وسلم: «إن الرسالة والنبوة قد انقطعت» وما انقطعت إلا من وجه خاص انقطع منها مسمى النبي والرسول ولذلك قال صلى الله عليه وسلم: «فلا رسول بعدي ولا نبي» ثم أبقى منها المبشرات وأبقى منها حكم المجتهدين وأزال عنهم الاسم

«Det var derfor profeten Moḥammad ﷺ sa: 'Sannelig, sendebudskapet og profetskapet har blitt brutt!' De har blitt brutt fra et spesifikt punkt – ved at det ble brutt kan man ikke kalles profet eller sendebud lenger. Derfor sa profeten ﷺ: 'Det er ikke et eneste sendebud og heller ikke en eneste profet etter meg!' Så lot profeten ﷺ være igjen gledelige budskap av profetskapet og lot være igjen de skriftlærdes – som tolker uavhengig (basert på loven og *sonnah*) – befaling av profetskapet, men fjernet fra dem tittelen (profet/sendebud).»^{IV}

اسم النبي زال بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم

«Tittelen 'profet' forsvant etter Guds sendebud Moḥammad ﷺ.»^V

Vi ser at Ibn 'Arabī al-Andalōsī er enig med de andre muslimske skriftlærde at profetskapet har tatt slutt. Han mener også at rettskafne folk kan se gode drømmer/syner som kan være sanne, men det gjør dem ikke til profeter. I tillegg til det, er han veldig bestemt med å opplyse at profetskapet er forbudt og brutt etter profeten Moḥammad ﷺ. Ifølge ham kan man ikke engang bli kalt «profet» eller si at man har del i profetskapet etter profeten Moḥammad ﷺ selv om man ser gode drømmer/syn eller besitter veldig mye kunnskap.

Åpenbaringene tok slutt

Han mente også det vers 2:4 i Koranen sier at åpenbaringen^{VI} tok slutt etter profeten Moḥammad ﷺ. Profeten Jesus ﷺ som han kjente til var den profeten Jesus ﷺ som han mente fortsatt levde i himmelen og ville vende tilbake og ikke Mīrzā al-Qādiyānī. Ibn 'Arabī al-Andalōsī oppklarte også det Aḥmadiyyah-gruppen ofte kritiserer muslimene for: Vil profeten Jesus ﷺ motta åpenbaringer etter profeten Moḥammad ﷺ? Vi ser nærmere på hans forklaring:

^I Ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 4:8–9.

^{II} Det er profetskapets totalitet og sammenbinder og omfatter profetskapets enkeltdele og gjør det til en samlet enhet.

^{III} Ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 6:203.

^{IV} Ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 3:380.

^V Ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 3:88.

^{VI} وحي/وحي – *wahy* / (flt.) *wohiyy*.

واعلم أن لنا من الله الإلهام لا الوحي فإن سبيل الوحي قد انقطع بموت رسول الله صلى الله عليه وسلم وقد كان الوحي قبله ولم يجئ خير إلهي أن بعده وحيًا كما قال ولقد أوحى إليك وإلى الذين من قبلك ولم يذكر وحيًا بعده وإن لم يلزم هذا وقد جاء الخبر النبوي الصادق في عيسى عليه السلام وقد كان ممن أوحى إليه قبل رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه عليه السلام لا يؤمننا إلا منا أي بستتنا فله الكشف إذا نزل والإلهام كما لهذه الأمة

Vit at for oss er det bare guddommelige inspirasjoner fra Gud og ikke åpenbaringer. For åpenbaringenes gang ble brutt ved Guds sendebud Moḥammads ﷺ bortgang. Åpenbaringer fantes før profeten Moḥammad ﷺ, men det kom ikke en guddommelig nyhet etter profeten ﷺ som en åpenbaring. Det er som Gud har sagt: 'Uten tvil, dette ble åpenbart for deg og de som var før deg'^I Gud nevnte ikke noen åpenbaring etter profeten Moḥammad ﷺ. Hvis ikke dette bekrefter det, så ble det overlevert en sann (autentisk) profetisk beretning om Jesus ﷺ. Han var av de som det ble åpenbart for før Guds sendebud Moḥammad ﷺ og det vil si at Jesus ﷺ vil lede oss (de troende) ved vår praksis. Han vil motta guddommelige avsløringer og inspirasjoner når han stiger ned slik som dette muslimske samfunnet gjør.^{II}

'Abd-ol-Wahhāb ash-Sha'rānī (1493–1565) skrev et verk der han diskuterte trosoverbevisningen til Ibn 'Arabī al-Andalōsī basert på hans ord slik at folk kunne forstå hva han stod for:

واعلم أن الملك يأتي النبي بالوحي على حالين تارة ينزل بالوحي على قلبه وتارة يأتيه في صورة جسدية من خارج فيلقي ما جاء به إلى ذلك النبي على أذنه فيسمعه أو يلقيه على بصره فيبصره فيحصل له من النظر مثل ما يحصل له من السمع سواء. قال: وهذا باب أغلق بعد موت محمد صلى الله عليه وسلم فلا يفتح لأحد إلى يوم القيامة ولكن بقي للأولياء وحي الإلهام الذي لا تشريع فيه

Vit at engelen kommer til en profet med åpenbaring i to tilstander. Noen ganger stiger engelen med åpenbaring ned til hjertet til profeten og andre ganger kommer engelen i fysisk form og den åpenbaringen finner sted utvendig og engelen framsier åpenbaringen for den profetens ører og profeten hører eller framlegger engelen åpenbaringen for synet hans og profeten ser den. Profeten oppnår forståelsen av den ved synet slik som han oppnår forståelsen ved hørselen. Ibn 'Arabī al-Andalōsī sa: «Denne porten har blitt stengt etter profeten Moḥammads ﷺ bortgang og den vil ikke bli åpnet for noen til dommens dag. Men for Guds hjertevenner (helgenene) er åpenbaringer ved guddommelige inspirasjoner (*ilhām*) igjen som ikke inneholder noen lov.»^{III}

Ordet *Ilhām* (الإلهام) betyr guddommelig inspirasjon. Språkeksperten Ibn Manzōr al-Ifrīqī beskrev *ilhām* ved å forklare at *ilhāms* opphav er fra å svelge noe på engang. Å sette noe eller inngi noe i hjertet, slik som at Gud inngir en slik tanke i hjertet og vedkommende handler på grunn av det eller lar være å handle.^{IV}

Al-Iṣfahānī forklarte at *ilhām* er å inngi (en inspirasjon) i hjertet, og ordet er spesielt forbeholdt den tanken som er fra Gud den Opphøyde eller fra englene som står nærest Gud.^V

^I Koranen 39:65.

^{II} Ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 5:353.

^{III} 'Abd-ol-Wahhāb ash-Sha'rānī, *Al-Yawāqīt wal-jawāhīr fī bayān 'aqā'id al-akābir* (Beirut: Dār ihyā' at-torāth al-'arabī, uten dato), 1:371–372.

^{IV} Moḥammad ibn Mokarram ibn Manzōr al-Ifrīqī, *Lisān al-'arab* (Beirut: Dār Ṣādir, 1993), 12:554–555.

^V Ḥosayn ibn Moḥammad ar-Rāghib al-Iṣfahānī, *Al-Mofradāt fī gharīb al-Qor'ān*, red. av Ṣafwān 'Adnān ad-Dāwōdī (Damaskus: Dār al-qalam, 1992), 748.

Al-Qorṭobī kommenterte at Koranens første kapitels niende navn er *ar-roqyah* (الرّقية) – bønneformel for helbredning). Det blir bekreftet ved en beretning berettet av vår mester Abō Sa'īd al-Khodrī . I den står det at Guds sendebud ﷺ spurte følgesvennen som brukte en bønneformel for å helbrede en byhøvding: «Hva lot deg vite at Koranens første kapittel er bønneformel for helbredning?» Han svarte: «Kjære Guds sendebud! Den tingen ble inngitt (inspirert) til mitt hjerte!»^I

Guddommelige inspirasjoner i dette tilfellet er de gode drømmene/synene som vi har diskutert. Hvis Aḥmadiyyah-gruppen legger vekt på at det finnes en form for åpenbaringer etter profeten Moḥammad ﷺ og det er disse åpenbaringene uten lov som de mener at Mīrzā al-Qādiyānī mottok, må det også legges vekt på at de ikke kommer gjennom engler, ifølge Ibn 'Arabī al-Andalōsī. Mīrzā al-Qādiyānī hevdet i motsetning til det at engler kom til ham gjentatte ganger.

Den utradisjonelle måten

De som er tilhengere av Ibn 'Arabī al-Andalōsī forklarer at grunnen til at han valgte forskjellige måter å uttrykke seg på vedrørende profetskapet og si at det ikke fullstendig er stengt/brutt, var:

قالت عائشة: أول ما بدئ به رسول الله صلى الله عليه وسلم من الوحي الرؤيا فكان لا يرى رؤيا إلا خرجت مثل فلق الصبح وهي التي أبقى الله على المسلمين وهي من أجزاء النبوة فما ارتفعت النبوة بالكلية ولهذا قلنا إنما ارتفعت نبوة التشريع فهذا معنى لا نبي بعده

«De troendes mor 'Ā'ishah berettet: 'Åpenbaringene begynte som drømmer for Guds sendebud ﷺ. Når enn Guds sendebud ﷺ så en drøm, ble den synlig (sann) som dagen gryr.' Disse drømmen er det Gud har latt være igjen blant muslimene og de er en del av profetskapet. Profetskapet ble ikke løftet (fjernet) i sin helhet, det er derfor vi sier at det er profetskapet som omfatter loven, og det er betydningen av at det ikke er noen profet etter profeten Moḥammad ﷺ.»^{II}

Her kan man si at han sier at profetskapet ikke er fullstendig avsluttet på grunn av disse drømmene som rettskafne folk ser. Han mener at det er profetskapet som er lovgivende som er avsluttet, mens det andre profetskapet fortsetter. Ser vi nøye, forstår vi at han er tydelig om at det er disse drømmene og guddommelige avsløringer og inspirasjoner som fortsetter og ikke profetskap i form av skygge, manifestering eller allegorisk reinkarnasjon. I tillegg til det har han ved gjentatte anledninger bekreftet at man ikke engang kan kalle seg «profet» eller å ha del i «profetskapet». Ibn 'Arabī al-Andalōsī uttrykte seg om profetskapets status ved å si:

اعلم أن مقام النبي ممنوع لنا دخوله وغاية معرفتنا به من طريق الإرث النظر إليه كما ينظر من هو في أسفل الجنة إلى من هو في أعلى عليين وكما ينظر أهل الأرض إلى كواكب السماء . وقد بلغنا عن الشيخ أبي يزيد أنه فتح له من مقام النبوة قدر خرم إبرة تجليا لا دخولا فكاد أن يحترق

«Vit at profetskapets status er forbudt for oss å tre inn i. Vår maksimale forståelse (som har nådd sin øverste grense som vi makter å nå) om profetskapet er gjennom arven. Å se på det er som den som er i den laveste graden av paradiset og han vender blikket mot den som er i de øverste salene av paradiset eller som jordens folk ser på stjernene på himmelen. Vi fikk høre etter læremester Abō Yazīd al-Bisṭāmī (804–875) at profetskapets status ble åpnet for ham like mye som et nåløy til graden av stråleglans og ikke det å kunne tre inn i det, det var like før al-Bisṭāmī brant opp.»^{III}

^I Moḥammad ibn Aḥmad al-Qorṭobī, *Al-Jāmi' li aḥkām al-Qor'ān*, red. av Aḥmad al-Bordōnī og Ibrāhīm Atfish, 2. utg. (Kairo: Dār al-kotob al-miṣriyyah, 1964), 1:113.

^{II} Ibn 'Arabī al-Andalōsī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 3:88.

^{III} Ash-Sha'rānī, *Al-Yawāqūt wal-jawāhir fī bayān 'aqā'id al-akābir*, 1:436.

Det er tydelig at han presiserer at vanlige mennesker ikke kan forstå profetskapet utenom det de har fått vite gjennom Koranen og profetiske beretninger. Profetskapets status er så høyt at menneske ikke makter å se dets reelle omfang og grad. Historien hans om al-Bistāmī er hans måte å bekrefte på at en person brenner opp om det opplever at profetskapets stråleglans skinner på vedkommende.

Ibn 'Arabī al-Andalosī valgte å også kalle forbindelsen mellom skapningene og Herren Gud for «profetskap». For når han begynte å diskutere profetskap på dette nivå, blir ting mer kompliserte hvis ikke man samler alle hans utsagn og forstår det som en samlet enhet. Han sa:

وهذه النبوة سارية في الحيوان مثل قوله تعالى وأوحى ربك إلى النحل

«Dette profetskapet fortsetter til og med blant dyr/insekter slik som Gud den Opphøydes ord lyder: 'Herren innga i biens indre [...]»^I

علم أن النبوة سارية في كل موجود يعلم ذلك أهل الكشف والوجود

«Man får vite at profetskapet fortsetter i alt som eksisterer og dette vet de som opplever guddommelige avsløringer og de som har innsett at Gud er den som lar alt eksistere.»^{III}

Hvis man skal velge å tolke ting akkurat som man ser dem uten å se på tekstene hans som en samlet enhet og bare velge og vrake deler av tekstene som man selv føler for, ender man opp med å få en betydning at Ibn 'Arabī al-Andalosī mente at dyr og insekter også var «ikke-lovgivende profeter», faktisk opplyser teksten at profetskapet er i alt mulig som eksisterer. Da må man også følge denne ideologien hans og ikke bare den som gagnar en selv, eller så må man innse at han brukte «profetskap» på en annen måte enn det Ahmadiyyah-gruppen mener han gjorde.

Trosoverbevisningen

Ash-Sha'rānī konkretiserte Ibn 'Arabī al-Andalosī's standpunkt ved følgende:

من قال من الأولياء إن الله تعالى أمره بشيء فهو تلبيس لأن الأمر من قسم الكلام وصفته وهذا باب مسلود دون الأولياء من جهة التشريع

«Den av Guds hjertevenner (helgener) som sier at Gud den Opphøyde har befalt ham noe som helst, så vit at det er djevelsk bedrageri. For befaling er en form for tale og dens egenskap, og denne porten er stengt overfor Guds hjertevenner (helgener) når det gjelder loven.»^{IV}

Ibn 'Arabī al-Andalosī og Mīrzā al-Qādiyānī har heller ikke samme trosoverbevisning om profeten Jesus ﷺ:

فلما دخل إذا بعيسى عليه السلام، بجسده عينه فإنه لم يمت إلى الآن. بل رفعه الله إلى هذه السماء وأسكنه فيها وحكمه فيها

«Da profeten Moḥammad ﷺ gikk inn til profeten Jesus ﷺ, var han i den samme kroppen, for han har i sannhet ikke dødd til nå. Derimot løftet Gud ham til denne himmelen og bosatte ham der og befalte ham å være der.»^V

إني متوفيك، أي: قابضك إليّ من بينهم. ورافعك إليّ، أي: إلى سماء الروح في جوارِي.

«Sannelig, Jeg kommer til å fullføre alderen din' betyr at Jeg skal ta deg opp til Meg fra å være blant dem. '[...] og løfte deg opp til Meg' betyr til sjelens himmel i Mitt

^I Koranen 16:68.

^{II} Ibn 'Arabī al-Andalosī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 3:382.

^{III} Ibn 'Arabī al-Andalosī, *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*, 3:382.

^{IV} Ash-Sha'rānī, *Al-Yawāqūt wal-jawāhir fī bayān 'aqā'id al-akābir*, 1:459.

^V Ash-Sha'rānī, *Al-Yawāqūt wal-jawāhir fī bayān 'aqā'id al-akābir*, 1:365.

nærvær.»^I

Det må innrømmes at Ibn ‘Arabī al-Andalosī kunne ha uttrykt seg på en hel annen måte og gjort det lettere å forstå for alle, men det gjorde han ikke. Til tross for hans framgangsmåte, ser vi at han mener det den rådende majoriteten av de skriftlærde mener. Trosoverbevisningen til denne skriftlærde kan konkluderes med:

لأنه أكمل موجود في هذا النوع الإنساني، ولهذا بُدئ به الأمر وختم: فكان نبيا وآدم بين الماء والطين، ثم كان بنشئته العنصرية خاتم النبيين

«Fordi at profeten Moḥammad ﷺ var den mest fullkomne skapningen blant menneskeheten, derfor begynte profetskapet og ble avsluttet med profeten Moḥammad ﷺ. Profeten Moḥammad ﷺ var en profet mens Adam ؑ var i fasen mellom vann og leire. Profeten Moḥammad ﷺ var også den siste av alle profeter på grunn av sin opprinnelige overlegenhet.»^{II}

Konklusjon

Forskningen viser at Ibn ‘Arabī al-Andalosī var en komplisert skriftlærd å forstå og hans diskusjon om profetskapet og dens forskjellige deler har blitt uttrykt på en utradisjonell måte, men hans forståelse av det samsvarte med den tradisjonelle beskrivelsen av profetskapets avslutning.

Mīrzā al-Qādiyānī var imot filosofien til Ibn ‘Arabī al-Andalosī om metafysikk, for han og hans tilhengere skal ha krysset religiøse grenser ved å forsømme religionen og endre den til det de ville, men mest av alt var fordi at de hevdet at de hadde en del i guddommen, ifølge Mīrzā al-Qādiyānī. Han erklærte Ibn ‘Arabī al-Andalosī og tilhengere av hans filosofi som en katastrofe for islam og at de fortjente å sterkt bli hatet. Vi ser Mīrzā al-Qādiyānīs avstand fra og forakt for denne personen og hans filosofi som et sammenbindende element fra 1893 til 1905. Men til tross for det støttet han sine påstander til Ibn ‘Arabī al-Andalosīs ord når det var til hans egen fordel.

Ibn ‘Arabī al-Andalosī diskuterte status og grad av helgenskap (Guds hjertevennskap) ved å bruke ordet «profetskap». Han valgte å bruke ordet «profetskap» som «den opphøyde statusen» som var en leksikalsk betydning av ordet, ifølge ham. Den generelle betydningen ble skilt fra den leksikalske betydningen og det er den generelle betydningen som er allment kjent som profetskap, der profeter mottar åpenbaringer fra Gud. Han mente at ifølge Guds ord tok profetskapet og guddommelige åpenbaringer slutt etter profeten Moḥammad ﷺ og at det var den samme profeten Jesus ؑ som – med det samme gamle profetskapet – skulle vende tilbake ved tidens ende, men det brøt ikke profetskapets segl eller avslutning, for profeten Jesus ؑ vil følge profeten Moḥammads ﷺ lov. Filosofien hans innebar også at profetskap som man mottar guddommelige åpenbaringer ved, kan ikke oppnås eller erverves ved tilbudelse og gode handlinger. Når han enn diskuterte profetskapet som profeter besitter, var han tydelig om at det ikke er noe Guds hjertevenner (helgener) har del i og tittelen «profet» var forbeholdt profetene og ikke de hjertevennene av Gud som mottok guddommelige avsløringer (*kashf*) og inspirasjoner (*ilhām*). Den utradisjonelle måten som Ibn ‘Arabī al-Andalosī blir kritisert for, er at han drøftet profetskap ved å kalle helgenskap (hjertevennskap til Gud) det samme, men det må presiseres at han anså dem som to forskjellige ting. Han kalte til og med Guds relasjon til Hans skapninger som en form for profetskap, noe som gjør «profetskap» til en del av alt. Basert på det, forstår vi at han ikke kan ha ment at det samme

^I Moḥammad ibn ‘Alī ibn Moḥammad ibn ‘Arabī al-Andalosī, *Tafsīr Ibn ‘Arabī*, red. av Samīr Moḥtafā Rabāb (Beirut: Dār ihyā’ at-torāth al-‘arabī, uten dato), 1:107.

^{II} Moḥammad ibn ‘Alī ibn Moḥammad ibn ‘Arabī al-Andalosī, *Foḣōḣ al-ḣikam*, red. av Abō al-‘Alā’ ‘Afīfī (Beirut: Dār al-kitāb al-‘arabī, uten dato), 214.

profetskapet fortsetter. Ordene «profetskap som omfatter loven» er det vi kjenner til som profetskap, mens alle andre former for «profetskap» som han nevner er enten helgenskap eller et hvilket som helst forhold til Gud. Profetskapet som er ansett som profetskap av alle muslimer ble innledet og avsluttet ved profeten Moḥammad ﷺ, ifølge Ibn 'Arabī al-Andalosī.

Litteraturliste

Al-Ifriqī, Moḥammad ibn Mokarram ibn Manzōr. *Lisān al-'arab*. 15 bd. Beirut: Dār Ṣādir, 1993.

Al-Iṣfahānī, Ḥosayn ibn Moḥammad ar-Rāghib. *Al-Mofradāt fī gharīb al-Qor'ān*. Redigert av Ṣafwān 'Adnān ad-Dāwōdī. Damaskus: Dār al-qalam, 1992.

Al-Qādiyānī, Mīrzā Gholām Aḥmad. *Ā'īna-e kamālāt-e islām*. Qadian: Maṭba'ah Riyāḍ Hind, 1893.

Al-Qādiyānī, Mīrzā Gholām Aḥmad. *Malfōzāt*. 10 bd. 2. utg. London: Al-Shirkatul Islamiyyah, Islam International Publications, 1988.

Al-Qādiyānī, Mīrzā Gholām Aḥmad. *Rōḥānī khazā'in*. 23 bd. 4. utg. Surrey: Islam International Publications Limited, 2017.

Al-Qorṭobī, Moḥammad ibn Aḥmad. *Al-Jāmi' li aḥkām al-Qor'ān*. Redigert av Aḥmad al-Bordōnī og Ibrāhīm Aṭfīsh. 20 bd. 2. utg. Kairo: Dār al-kotob al-miṣriyyah, 1964.

Ash-Sha'rānī, 'Abd-ol-Wahhāb. *Al-Yawāqīt wal-jawāhir fī bayān 'aqā'id al-akābir*. 2 bd. Beirut: Dār iḥyā' at-torāth al-'arabī, uten dato.

Ibn 'Arabī Al-Andalosī, Moḥammad ibn 'Alī ibn Moḥammad. *Al-Fotōḥāt al-makkiyyah*. Redigert av Aḥmad Shams-od-dīn. 9 bd. Beirut: Dār al-kotob al-'ilmiyyah, 1999.

Ibn 'Arabī Al-Andalosī, Moḥammad ibn 'Alī ibn Moḥammad. *Foṣōṣ al-ḥikam*. Redigert av Abō al-'Alā' 'Afīfī. Beirut: Dār al-kitāb al-'arabī, uten dato.

Ibn 'Arabī Al-Andalosī, Moḥammad ibn 'Alī ibn Moḥammad. *Rasā'il Ibn 'Arabī*. Redigert av Moḥammad 'Abd-ol-Karīm an-Namrī. Beirut: Dār al-kotob al-'ilmiyyah, 2001.

Ibn 'Arabī Al-Andalosī, Moḥammad ibn 'Alī ibn Moḥammad. *Tafsīr Ibn 'Arabī*. Redigert av Samīr Moṣṭafā Rabāb. 2 bd. Beirut: Dār iḥyā' at-torāth al-'arabī, uten dato.